

Сучасні освітні технології

За матеріалами Інтернет видання

<http://osvita.ua/>

У педагогічний лексикон міцно увійшло поняття педагогічної технології. Однак у його розумінні й уживанні існують неабиякі утруднення.

✓ Технологія – це сукупність прийомів, застосовуваних у якій-небудь справі, майстерності, мистецтві (тлумачний словник).

✓ **Педагогічна технологія** – сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичним інструментарієм педагогічного процесу (Б. Лихачов).

✓ **Педагогічна технологія** – це змістовна техніка реалізації навчального процесу (В. Беспалько).

✓ **Педагогічна технологія** – це опис процесу досягнення планованих результатів навчання (І. Волков).

✓ Технологія – це мистецтво, майстерність, уміння, сукупність методів обробки, зміни стану (В. Шепель).

✓ **Технологія навчання** – це складена процесуальна частина дидактичної системи (М. Чошанов).

✓ **Педагогічна технологія** – це продумана в усіх деталях модель спільної педагогічної діяльності з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для учнів і вчителя (В. Ченцов).

✓ **Педагогічна технологія** – це системний метод створення, застосування й визначення всього процесу викладання та засвоєння знань із обліком технічних і людських ресурсів та й їхньої взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти (ЮНЕСКО).

Педагогічна технологія означає системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, використовуваних для досягнення педагогічних цілей (М. Кларін).

У нашому розумінні педагогічна технологія є змістовним узагальненням, що вбирає в себе змісти всіх визначень різних авторів (джерел). Поняття «педагогічна технологія» може бути представлене трьома аспектами:

1) науковим: педагогічні технології – частина педагогічної науки, що вивчає й розробляє цілі, зміст і методи навчання та проектувальних педагогічних процесів;

2) процесуально-описовим: опис (алгоритм) процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів для досягнення планованих результатів навчання;

3) процесуально-діючим: здійснення технологічного (педагогічного) процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів. Таким чином, педагогічна технологія функціонує і як наука, що досліджує найбільш раціональні шляхи навчання, і як система способів, принципів і регулятивів, застосовуваних у навчанні, і як реальний процес навчання. Поняття «педагогічна технологія» в освітній практиці вживається на трьох ієрархічно супідрядних рівнях:

- Загальнопедагогічний (загальнодидактичний) рівень: загальнопедагогічна (загальнодидактична, загальновиховна) технологія характеризує цілісний освітній процес у даному регіоні, навчальному закладі, на певному щаблі навчання. Тут педагогічна технологія синонімічна педагогічній системі: у неї включається сукупність цілей, змісту, засобів і методів навчання, алгоритм діяльності суб'єктів та об'єктів процесу.
- Методичний (предметний) рівень: предметна педагогічна технологія вживається у значенні «часткова методика», тобто як сукупність методів і засобів для реалізації певного змісту навчання й виховання в рамках одного предмета, класу, учителя (методика викладання предметів, методика навчання, що компенсує, методика роботи вчителя, вихователя).
- Локальний (модульний) рівень: локальна технологія являє собою технологію окремих частин навчально-виховного процесу, рішення часткових дидактичних і виховних завдань (технологія окремих видів діяльності, формування понять, виховання окремих особистісних якостей, технологія уроку, засвоєння нових знань, технологія повторення й контролю матеріалу, технологія самостійної роботи та ін.).

Розрізняють ще технологічні мікроструктури: прийоми, ланки, елементи й ін. Вибудовуючись у логічний технологічний ланцюжок, вони утворюють цілісну педагогічну технологію (технологічний процес). Технологічна схема – умовне зображення технології процесу, поділ його на окремі функціональні елементи й позначення логічних зв'язків між ними. Технологічна карта – опис процесу у вигляді покрокової, поетапної послідовності дій (часто у графічній формі) із вказівкою застосовуваних засобів. Термінологічні нюанси. У літературі та практиці роботи шкіл термін «педагогічна технологія» часто застосовується як синонім поняття «педагогічна система».

Поняття педагогічної технології предметного та локального рівнів майже повністю перекривається поняттям методик навчання, різниця між ними полягає лише в розміщенні акцентів. У технологіях більше представлені процесуальний, кількісний і розрахунковий компоненти, у методиках – цільова, змістовна, якісна та варіативно-орієнтовна сторони. Технологія відрізняється від методик своєю відтворюваністю, стійкістю результатів, відсутністю багатьох «якщо» (якщо талановитий учитель, якщо здатні діти, гарні батьки тощо). Змішування технологій і методик призводить до того, що іноді методики входять до складу технологій, а іноді, навпаки, ті або інші технології – до складу методів навчання. Зустрічається також застосування термінів-ярликів, не зовсім науково коректне, що закріпилося за деякими технологіями (колективний спосіб навчання, метод Шаталова, система Палтишева, вальдорфська педагогіка та ін.). На жаль, уникнути термінологічних неточностей, що утруднюють розуміння, не завжди вдається.

Автор: Г. Селевко